

Tarptautinės programos „Zipio draugai“ tikslas – padėti 5–7 metų vaikams įgyti socialinių bei emocinių sunkumų įveikimo gebėjimų, siekiant geresnės vaikų emocinės savijautos. Programa „Zipio draugai“ moko vaikus, kaip įveikti kasdienes emocinius sunkumus: atstūmimą, vienatvę, patyčias ar priekabiavimą, sunkius pokyčius. Padeda suvokti ir skatina kalbėti apie savo jausmus, ieškoti būdų su tais jausmais susitvarkyti. Moko vaikus empatijos, susirasti draugų, kreiptis paramos ir ją priimti bei padėti aplinkiniams. Padeda ne tik nesileisti būti patyčių aukomis, bet ir patiems netapti priekabautojais.

Programa padeda pedagogams tobulinti darbe reikalingas socialinę, socioedukacinę bei mokinių motyvavimo ir paramos jiems kompetencijas.

Specialistų nuomone, programa „Zipio draugai“ yra išskirtinė kitų prevencinių programų tarpe.

Programa „Zipio draugai“ Lietuvoje vykdoma nuo 2000 metų ikimokyklinių ir visų tipų bendrojo ugdymo mokyklų priešmokyklinėse grupėse ir pirmosiose klasėse. Programoje gali dalyvauti visi vaikai, turintys ne mažiau kaip pilnus 5 metus. Lietuvoje „Zipio draugų“ programa įgyvendinama lietuvių, lenkų ir rusų kalbomis. Nuo 2017 metų į programą labiau ir lengviau gali įsitraukti ir specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai, nes yra paruoštas ir publikuotas originalios programos metodinės medžiagos priedai, skirti pedagogams dirbantiems su SUP turinčiais vaikais: priedas, pedagogams, dirbantiems su SUP turinčiais vaikais specializuotose ugdymo įstaigose ar klasėse / grupėse, ir kitas priedas – „Zipio draugai. Metodika įtraukiamam ugdymui“.

Nuo programos įgyvendinimo Lietuvoje pradžios, joje yra dalyvavę beveik 250 tūkstančių vaikų, įgyvendinti programą paruošti 5,6 tūkst. pedagogų iš visų šalies apskričių.

Programa ne kartą profesionaliai ir nepriklausomai vertinta, siekiant įsitikinti, ar ji tinkamai įgyvendinama, ar daro poveikį. Vienoje iš pateiktų ataskaitų, vertintojai rašė: „Įvertinimo rezultatai rodo, kad programa žymiai pagerina vaikų gebėjimus spręsti kasdien iškylančius sunkumus, stiprindama bendradarbiavimą, gebėjimą atjausti bei sumažina elgesio problemas.“ Lietuvoje buvo

atlikta ir daugiau vertinimų, kurių metu buvo patikrintas ir patvirtintas programos išliekamasis poveikis vaikams.

Programa „Zipio draugai“ buvo įtraukta į Nacionalinę smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2008 – 2010 metų programą. Lietuvos respublikos vyriausybė savo nutarimu rekomenduoja programą plėtoti ikimokyklinio ugdymo įstaigose (2008 m. balandžio 24 d. Nr. 392).

Programa „Zipio draugai“ buvo įtraukta į nacionalinę programą „Saugios aplinkos mokykloje kūrimas“ ir „Saugios aplinkos mokykloje kūrimas II“ (2012 – 2020).

Programą „Zipio draugai“ inicijavo ir sukūrė, o dabar tarptautiniu mastu koordinuoja organizacija *Partnership for Children*, reziduojanti Londone. Jiems priklauso programos autorių teisės.

VšĮ „Vaiko labui“ turi išimtinę licenciją Lietuvoje įgyvendinti programą „Zipio draugai“, nes yra pasirašiusi sutartį su Partnership for Children.

Ko mokosi programoje dalyvaujantys vaikai?

Dalyvaudami programoje „Zipio draugai“ vaikai mokosi:

- atpažinti savo ir kitų jausmus, juose susivokti, pavadinti jausmus ir išreikšti sau ir kitiems priimtinais būdais;
- suprasti, jog kiekvienas turi teisę jausti ne tik malonius, bet ir sunkius jausmus, ir tai nėra negražu ar gėdinga;
- natūraliai priimti klaidas, ieškoti būdų jas ištaisyti;
- išgyventi ypatingas stresines situacijas: artimo žmogaus netektį, tėvų skyrybas, atstūmimą;
- pasidalyti savo liūdesiu, nerimu atsipalaiduoti, išsikalbėti ar rasti kitų būdų,

padedančių sumažinti sunkių jausmų [pykčio, pavydo, skausmo ir kt.] keliamą įtampą, jei pačios situacijos pakeisti negalima, ir taip pasijusti geriau;

- išsikalbėti ir skaudžiomis temomis – tokiomis, kaip netektys, mirtis, tėvų skyrybos, apie kurias nelengva kalbėti ir suaugusiesiems;
- pasakyti tai, kas skaudina, o ne muštis, erzinti, keršyti;
- padėti sau, prašyti kito pagalbos, o ne saugoti „juodas paslaptis“;
- pamatyti, kada kitas jaučiasi blogai ir bandyti jam padėti;
- drauge ieškoti išeičių, padedančių išspręsti kritinę situaciją neįskaudinant kitų.;
- kasdienių sunkumų įveikimo būdų.

Ko išmoksta programoje „Zipio draugai“ dalyvaujantys vaikai:

- išmoksta kontroliuoti savo jausmus ir elgesį;
- natūraliai priimti savo klaidas, ieškoti būdų jas ištaisyti;
- išmoksta spręsti konfliktus ar pasakyti tai, kas skaudina, o ne muštis, erzinti, keršyti;
- pripranta pasidalyti savo liūdesiu, nerimu, o ne užsisklęsti savyje. Supranta, kad kiekvienas žmogus ką nors panašaus išgyvena;
- pripranta ir išmoksta ieškoti ir prašyti pagalbos, o ne saugoti „juodas paslaptis“, išdrįsta kalbėtis apie „blogus“ jausmus ir bėdas;
- išmoksta prisitaikyti prie naujų aplinkybių, lengviau susiranda draugų;
- išmoksta naujų, aplinkiniams priimtinių socialinių įgūdžių.

Programa „Zipio draugai“ pagerina vaikų emocinę savijautą ir padeda jiems pasijusti laimingesniais

- Programa didina vaikų populiarumą tarp bendraamžių – tyrimai rodo, jog turintys gerus socialinius įgūdžius vaikai yra populiariesni tarp bendraamžių, geriau priimami pedagogų.
- Programa atitinka priešmokyklinio ugdymo prioritetus – „Priešmokyklinio ugdymo turinys orientuotas į vaiko gyvenimui ir ugdymuisi reikalingų socialinių bei kultūrinių kompetencijų plėtojimą“.
- Programa „Zipio draugai“, atlieka prevencinį darbą – gerai besijaučiantis vaikas, gebantis pats rasti išeitis iš sudėtingų situacijų, o reikalui esant kreiptis

pagalbos, neieškos nusiramino vartodamas kvaišalus, nesirinks savižudybės, kaip paskutinės išeities.

- Mes tikime jog vaikų įgūdžiai, įgyti dalyvaujant programoje išliks iki paauglystės ir brandžiame amžiuje. Tai labai svarbu, nes gyvenimo sunkumų įveika garantuoja žmogui gerą savijautą, gyvenimo pilnatvę ir kokybę.